

Q.K. 3679.

44  
II n  
314

Q. D. B. V.

VIRTUTES  
M. ALEXANDRI  
POTIORES

SUB  
PRÆSIDIO  
VIRI

CLARISSIMI

DN. M. THEODORI KIRCH-  
MAJERI,

AMPLISS. FACULT. PHILOS. ADJUNCTI  
MERITISSIMI,

FAUTORIS & PROMOTORIS

*studiorum suorum observanter  
colendi,*

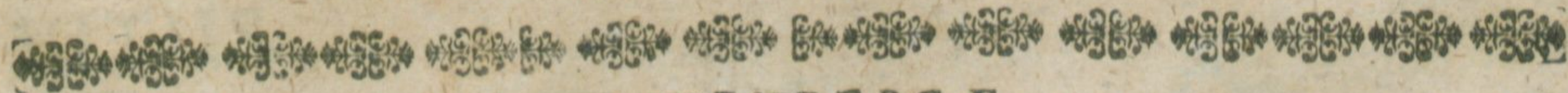
Publicæ sistet ventilationi  
AUT. & RESP.

JOHANNES BÄCKER/

Camentiô-Lufatus, J. U. C.

*Ad diem 14. Decembr. Anno M. DC. LXX.*

*In Auditorio Majori, horis consvetis.*



WITTENBERGÆ,

Typis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.

R13.



M. ALEXANDER  
VIRTUTES

POTIORES

DR. M. THEODORI KIRCH-  
MAYERI



JOHANNES BRUNNEN

Caroline-Luisen-Platz  
10115 Berlin, D.R.G.

Dr. M. THEODORI KIRCH-  
MAYERI  
POTIORES  
VIRTUTES  
M. ALEXANDER





FELICITER!

PRÆFAMEN.



Upra mortalium

conditionem excoluit primò  
ALEXANDER MACEDO  
virtutes, & usque ad invidiam  
expresfit factis. MAGNUS

inde appellatus suis; MAGNUS posteris ap-  
pellatur, appellabitur. Decet Imperatorem  
tantus decor, tantum nomen. Ætate tamen  
insecutâ sibi factus est dissimilis. Abiit à fan-  
ctitate morum: Ad Persarum nefas se demi-  
sit. Victus vitiis victorum tot gentium, tot ci-  
vitatum victor. Cesfit gloriæ majestas volu-  
ptati: Meridianæ luci nox succesfit. Ita ad ex-  
trema sæpè ignea mens labitur! Hâc vice de  
VIRTUTIBUS dicemus; alia forsan etiam de  
VITIIS.

A 2

CAP.



CAPUT I.  
De  
FORTITUDINE.

SUMMA.

- |   |   |
|---|---|
| <p>1. <i>Alexandro cum semine Paterno instillatur Fortitudo. Crescit. In pueritiâ apparet ex duobus potissimum documentis. Adolevens militat sub Philippo patre &amp; insigne Fortitudinis specimen contra Græcos præliando edit. Augurium Patris de Filio.</i></p> <p>2. <i>Interfecto Patri ipse in regno succedit. Variâ fortunâ agitur. Magnitudine animi mala omnia superat. Singula facta fortia recenseri hic non possunt. In genere dicitur de victoriis. Quod vir fortis fuerit, probatur ab officio viri fortis. Ostenditur, mortem bellicam esse haberiq; fortitudinis objectum speciale.</i></p> <p>3. <i>Alexandrum Darius vocat te-</i></p> | <p><i>merarium. Refellitur ob differentiam ipsum inter &amp; temerarium intercedentem. Objicitur, quod ira furiosa bona. Refutatur. Objicitur, quod desperatio possit etiam esse in viro forti, &amp; sæpè sit salutis causa. Exemplis probatur. Refutatur. Annotatur, quod &amp; aliis audax audiat Alexander. Sed immerito. Probatur. Subjungitur Hannibalis effatum &amp; iudicium de Alexandro M. Objicitur deniq; Strategematum usus, quod minus conveniat viro forti. Taciti locus. Refutatur.</i></p> <p>4. <i>Exemplis duobus ostenditur, fecisse Alexandrum fortitudinem &amp; nomini suo propriam. Aliud ἠγρυπνὸν annectitur de Alexandro Farnesio.</i></p> |
|---|---|

§. I.

*Plutarch. in vitâ Alexandri n. 5. & 6. l. A. p. 584. Suppl. in Q. Curt. lib. 1.*

**O**rdinem sequimur Ethicis consuetum. A FORTITUDINE ordimur. Hujus initia cum initiis vitæ, cum sanguine accepit Paternò. Quam deinceps indies novis accessionibus auxit. In puerò jam illustris apparuit. Quoties enim à Parente aut nobile quoddam captum oppidum, aut memorabili prælio parta victoria nunciabatur, haud magnoperè læta-

107.

lætatur: Ad æquales verò suos; *Omnia, aiebat, pueri, occupa-*  
*bit Genitor, ita, ut ne vobiscum grande ullum ac insigne facinus*  
*mibi reliquum sit ostentare.* Cumq; alio tempore nonnulli ex  
eo percontarentur, *ad Olympicum nunquid stadium decertaret li-*  
*bens? libens equidem* respondit, *si decertaturos mecum sim habitu-*  
*ros Reges.* Nec verborum inanem dedit sonum. Vix enim octo-  
decim annorum adolescens militare cœperat sub Patre, & for-  
titer agendo pondus addidit. Qualem contra Græcos se præ-  
stiterit in pugnâ, ex eò licet colligere, quod nec inferior *Philip-*  
*po,* nec ulli alii secundus extitit. Vidit indolem excelsam Pa-  
rens, minusq; suffecturam isti ditionem suam sagaciter prævi-  
dit. Hinc, *aliud,* inquit, *ô fili tibi par regnum quære, quando te*  
*Macedonia non capit.*

§. 2. Annus erat vigesimus ætatis. Obtruncatur Rex inter  
læticias à *Pausaniâ.* Ipse hæreditatis jure Imperium assequitur.  
Nonnulli juvenem contemtui habere; alii deficere ad Persas;  
cœteri avita dominia ac principatus patrios affectare. Dicit vix  
potest, quâ animi magnitudine cuncta hæc exceperit, declinâ-  
rit, propulsârit. Nec desit post esse operosa Virtus, cum esse  
hostes non desierint. Quilibet mensis, quilibet annus immorta-  
litati momentum attulit. Longum foret enumerare hostes, præ-  
lia, victorias. Verbo annotasse sufficiat, quod post subactam  
Asiam & potissimam Europam reliquæ orbi efficaces manus in-  
jecerit. Ubiq; Imperatoria Majestate egit dignum. Implevit  
partes viri fortis. Fuit ad subeunda pericula promptus; in per-  
ferendis molestiis plusquam humanus; in ancipitibus incon-  
cussus. Non perterruerunt eum arma, non vulnera. Omni  
tempore fuit idem, fuit ipse. Et quoties obtulit præsentissimæ  
se morti in obsidionibus, in præliis? Quoties exanimum gene-  
rosus sanguinem profudit? Scilicet noverat ex Præceptore \*  
Heros, *bellicam mortem speciale fortitudinis objectum esse.* Imita-  
tus in hoc prudentissimos Majores; Ipsum posteri sunt imitati.  
Semper pulchrum habitum pro Patriâ, pro libertate, pro  
gloriâ, & utilitate publicâ in armis mori. Refert *Valerius Maxi-*  
*mus,* \* *Cimbros & Celtiberos in acie & prælio exultasse, tan-*  
*quam gloriosè & feliciter vitâ excessuros: Lamentatos contra*

In lib. 2, 2.  
Curt:

Documenta  
innumera, re-  
periuntur a-  
pud Curtium  
hinc inde.

\* Arist. 3. ad  
Nicom. c. 9.

\* lib. 2. c. 6.

lib. 1. Aeneid.

in morbo, quasi turpiter & miserabiliter perituros. Et *Aeneas* prædicat

terq; quaterq; beatos,  
 Quæ ante ora Patrum Trojæ sub mœnibus altis  
 Centigit oppetere,

\* lib. 5. de rep.

Teste *Platone* \* *Solon* singularem sanxit legem, de laudandis iis, qui in bello fortiter occubuissent. Aliam de horum filiis ex publico alendis tulit *Hippodamus*. \* Plura mitto.

\* Arist. 2. Polit. c. 6.

Curt: lib. 4. n. 14.

§. 3. Censeatur alius audax, non fortis. Verba sunt *Darii*, ad exercitum quæ habuit: *Alexander* quantuscunq; ignavis & timidus videri potest, unum animal est, & si quid mihi creditis, temerarium & vecors; adhuc nostro pavore, quam suam virtute felicis. Jure audax non censeatur. Pericula ille subiit honesta; subiit cum ratione; Audax subiit etiam inhonesta, temerè & sine consilio. Ille fuit in sustinendis malis constans; Audax ubi primum impetum effudit, veluti quoddam brutum aculeo amissio torpet. Ille non clamavit minax ante pugnam, in pugnam se probavit virum; Audax nimio præ fastu crepat minas ac in futurum hostem est contumeliosus. Et furor hinc abesto procul, abesto desperatio, & cœtera, quæ sunt audacis. *Ais* verò, iram esse fortitudinis cotem, quæ ad pericula capessenda animos exacuat. *Concedo*: Sed utendum eam, ut satellite, ut milite, non ut Duce. Nec prorsus forsan improbes desperationem. Laudes eam ab effectu. Non inficior, fuisse desperationem salutis aliquando causam. *Locri*, cum quindecim millia militum, adversus centum & viginti millia *Crotoniatarum* producerent in aciem, paucitatem suam cum numeroso hoste conferentes, amissam spe victoriæ, ad unum omnes in mortem conspirabant, jurando, masculè se pugnuros, ut non absq; ultionis dulcedine moriantur. Quo factum, ut victoriam, strage hostium ingenti factam, reportarint. Alia in rem Exempla dant *Thucydides*, (a) *Vellejus Paterculus*, (b) *Florus*, (c) *Cornelius Nepos*. (d) Memorabile est, quod apud (e) *Fulgosum* legitur de *Gandavensibus*. Hi à *Ludovico Flandriæ Comite* obsidione pressi cum dedere se vellent, si toleranda viris imponerentur; Ille autem pedibus nudis, abjectis vestibus, aperto capite, fune in collum accepto veniam petere juberet;

Justin: l. XX. c. 3. n. 6.

a] lib. 3. 13. 22.

b] lib. 2. 3. 2.

c] lib. 2. c. 52.

d] in *Datame*

e] lib. 6. c. 11.

juberet: indignitate rei ad desperationem acti, cum quinque milibus eruptione factâ hostilem exercitum 30000. ceciderunt. *Verum sic hoc raro; sic per accidens.* Versatur fortitudo præter *Θοβρα*, etiam circa *Σαππαλέα*, fiducialia. At qualis fiducia est desperanti? Cujus animus remittit respicitque; malum ob imbecillas vires, ut tandem consequatur bonum. Verbis igitur *Ἰσχυρὸν* Rex Persarum, *Alexandrum* dum vecordem dixit. Fortè ut ubi ablandiretur, ut fractas suas copias erigeret, quas frangere his magis potuisset. Fateor quidem, etiam aliis autoribus non obscuris temeritatis eum argui, quod extrema quæque, necessitate non urgente, ipse primus sit aggressus, & ut Rex, ut Imperator, rebus licet desperatis, salutem suam, exercitus ac regni in summum discrimen adduxerit. Ast si facta altius expensio, temeritatem nullam deprehendo. In pericula impetu non exit cæco, sed prævio consilio. Ultima aliquando cum est expertus primus, datâ operâ est expertus. Noverat quippe sagax Heros, neminem esse detrectaturum munus, quod Rex prior occupasset, & primæ Imperatoris manui libenter supremam addegeret milites, nefasque ducere non subsequi sic præeuntem. Subierit pericula. Quid tum? Fecit, quod est viri fortis. Subierit summa. Fecit, quod est summi inter fortes. Extremis semper ipse ut adesset, exigebat necessitas; quò majestate suâ urgeret, & ad ardua animaret milites: Exigebat Salus Reipubl., quæ in talibus facile periclitari potuisset, Duce non præsentem. Gesta verò illa rebus desperatis, falsum. Desperârunt alii vel non fortes, vel non ita tamen fortes; minus ipse. Major animi vigor, major fiducia. Hinc nihil tam sublime, quò non pertenderet, nihil tam difficile, quò non efficeret. Cum nullo unquam hoste est congressus, quem non vicit; nullam adiit gentem, quam non conculcavit; nullam obsedit urbem, quam non expugnavit. *Hannibal* à Scipione apud \* *Livium* quæsitus, quem Imperatorum maximum fuisse unquam crederet? Respondit, *Alexandrum*, *Macedonum* Regem; quòd ultimas oras, quas visere supra spem humanam esset peragrasset: quòd parva manu innumerabiles exercitus fudisset. Maneat Magno hæc fortitudo magna, quæ non modo inter Reges excelluit, sed inter illos quoque, quorum sola fuit

virtus.

\* lib. 35.

\* 2. Annal.

\* Vegetius l. 3.

c. 9.

\* In Hip-  
parcb.

\* lib. 6. c. 4.

Strada lib 9.

virtus. Detrahere verò usus strategematum videri posset famæ. Inquit Tacitus: \* *Veri militis est, non artibus occultis, sed palam armatum hostem aggredi.* Sed videri saltem posset. Est aliter longè comparata res. Quoquomodo hostem licet vincere, quod & ipse quoquomodo vincere laborat. Interdum à Vulpinâ caudâ impetrandum, quod Leonis vis præstare nequit. Superes militem, fundas exercitum, sive apertè, sive occultè, perinde erit, modo causa belli iusta, & fides fortè inita utrinq; non rumpatur. Magnorum Ducum ista gloria æstimatur, si victoriam consequantur sine clade, sine periculo. Bellorum furta pulcherrima strategemata vocat \* *Xenophon. Valerius* \* partem calliditatis egregiam & ab omni reprehensione procul remotam. Ut præcepta DEI, Davidi, Josuæq; data taceam.

§. 4. Unum est adjiciendum. Fecerat *Alexander* fortitudinem non tantum sibi, sed & nomini suo propriam. Petrosa arx, Aornus, cum esset expugnanda; Duces animosæ turmæ à Rege *Charus* sunt & *Alexander* dari. Hunc Rex nominis, quod sibi cum eò esset commune, admonuit, utq; æmularetur facta, sollicitavit. Id quod ipse & promisit, & gloriosè moriendo præstitit. Ubi in alium verò incidisset sibi quidem cognominem, sed timidum & ignavum, dixisse fertur: *Adolescens aut nomen muta, aut mores.* Dubio procul huc respexit *Alexander Farnesius*, cum pugnando contra Turcas arrepto, cui vibrando adsvenerat, prægrandi gladio in hostilem triremem saltu se projecit, ac furenti similis, circumducto utraq; manu ferro, latam per hostium stragem aperuit militibus suis viam, prædâ ingenti cum victoriâ potitus. Post finem pugnæ inter gratulantium officia ferunt *Johannem Austriacum* suscepisse quidem illum singulari benevolentia atq; præconio, cum eâ tamen exceptione laudasse, quod eventu meliori, quam consilio se in hostes confertos & adhuc validos, dubio regressu conjecisset.

CAPUT



111

CAPUT II.  
De  
TEMPERANTIA.

SUMMA.

1. Dogma Aristotelis de Temperantiâ exponitur. Alexander didicisse id & factis expressisse dicitur. Probatur. Agitur de Frugalitate primùm. Hac ostenditur ex usu vilioris victus, neglectu, delicatioris, & mirâ sitis tolerantia.

2. Deinde Castitas affertur. Ex

praxi confirmatur. Ostenditur, quod sit avis rara inter belli Duces, exemplis, testimonio Aristotelis & Poëtarum, fabulâ. Causa additur. Alexandri modus affectus circa Venerem compescendi. Ejus præceptum & Zelus in transgressores.

§. I.

DE FORTITUDINE est actum. Ad TEMPERANTIAM transimus. Hanc non minus, quam illam Alexander habuit; ut, qui compesceret externos, ab internis hostibus ne vinceretur. Docuit \* Aristoteles, Temperantiam virtutem utilem esse & belli & pacis tempore; versariq; circa affectus frenandos & in ordinem redigendas voluptates, eas nempe, quæ ex cibo potu ac venere percipiuntur. Didicit id Alexander. Quin nec saltem didicit; sed & ipsò opere scientiam expressit. FRUGALITATEM aves nôsse? Fuit illa singularis ac major, quam quæ In Rege desiderari possit. Uno ac eodem usus victu est cum milite gregario; cum eadem quoq; fortunâ uteretur. Contentus pane, contentus aquâ. Nec cessit hâc in parte Cyro majori, qui ab hospite rogatus quondam; Quidnam ad convivium juberet apparari? Panem, inquit, solum: Spero enim me apud flumen cenaturum. Aliis Principibus est positum in more, vivere genialiter ac inservire epulis; minus ipsi. Sic enim ciborum delicatiorum erat temperans, ut, quæ à mari rarissimos arborum, fructus & pisces accipiebat sapius, amicis plerumq; communicaret, nihilò sibi reservatò. Cumq; Ada Regina Cariæ subinde bellaria curiosissimâ parata arte ostentationis ergò mittere t, & ad extremum, quos præstantissimos coquos pistoresq; haberet:

\* 7. Politic. c. 15.

Plutarch. l. c.

P. 593.

Nihil

Curt. lib. 7.  
n. 5.

Nibil se istis indigere dixit: Meliores enim sibi esse cogvos Leonidæ Præceptoris, nocturnum iter, quò prandium & parcitatem prandii, quò cœnam sibi suavem redderet. Illud imprimis admirabile est, quod in desertis Susitanorum factum est. Cum enim duo Macedones ex iis, qui præcesserant ad capiendum locum castris, utribus gestantes aquam, filiis, quos ægrè pati sitim non ignorabant, occurrerent, inq; Regem fortè sitibundum inciderent, alter eorum, utre resolutò, vas quod simul ferebat, implet porrigens Regi: Ille percontatus, quibus aquam apporarent, filiis cognoscit ferre: Tunc poculo plenò (sicut est oblatum) reddito; Nec solus, respondit, bibere sustineo, nec tam exiguum dividere omnibus possum. Vos currite & liberis vestris, quod propter illos attulistis, date. Tanta erat sobrietate, ut à potu subditi abstineret Rex, & sine dolore toleraret sitim.

Plut. l. c.  
Curt. lib. 3.  
n. 12.

Test. idem  
Plut. l. c.

§. 2. Facerem jam de CASTITATE multa verba. Sed ex fastis forsan clarius patelcit. Erat summa pulchritudine corporis Darii conjux. Hanc cœperat cum aliis post pugnam Alexander. Poterat victor jure suo uti, temperantiã abuti. Verum se vincere magis regium esse ratus, ad eò fœminam non violavit, ut maximam adhibuerit curam, ne quis captivo corpori illuderet. Quin & ipse in Epistolâ ad Parmenionem datâ fatetur, tantum abesse, ut vel viderit, vel videre voluerit Darii uxorem, ut ne sermones quidem de elegantiã ejus referentium admiserit. Reliquas etiam excellentis formæ virgines habuit tam sanctè, ac si utrinq; uno geniti parente forent. Rarum hoc est continentia specimen in bellatore. Pauci Duces æmuli. Plures videas γυναικων γαλήνης. Si vera sunt, quæ vulgò tradunt, maximus Hercules ad colum Omphalæ se demisit. Similia de Pericle, Cyro, Alcibiade, Hannibale, Antonio, Jul: Casare & aliis leguntur. Ipse Aristoteles \* Exemplo Spartanorum comprobatur, belli Duces fœminis plerunq; dare operam. Nisi fallor, Venus & Mars propterea Poëtis copulantur. Et quid mirum? Sunt ut plurimum milites musculosi, sunt pleni sanguine ac spiritibus. At hæc ad Venerem provocant, & animos libidine æstuarè faciunt. Accedit, quod maxima pars eorum in otio præsertim, naturæ potius impetum sequatur, quam mores arte elimet. Non

\* 2. Polit. c. 7.  
Vide Tiraq. l. 1.  
connub. 9.  
n. 124. & lib. 15.  
n. 26.

caruit

423.  
caruit quidem affectibus *Alexander* ut homo. Voluptatem ingenitam sibi omnino sensit. Fuerunt ipsi Persides dolores oculorum. Sed Philosophia prælucente vim fecit motibus; venustati corporis animi dignitatem objecit, & tanquam exanimas imagines prætermisit. Idem svasit Ducibus, item militibus imperavit. Haud ignarus, lasciviâ effœminari viros ac robur infirmari. Si quis fortè fecerat secus, graviter in eum animadvertit. Dicam verbulò & concludam. *Ipsè in præstando, monendo, puniendo nihil omisit eorum, quæ ad excolendam hanc virtutem faciunt.* Ast utinam talis etiam, quoad vixit, permanisset!

### CAPUT III.

De

## LIBERALITATE & MAGNIFICENTIA.

SUMMA.

1. Liberalitas maximè propria Principibus. Subjiciuntur exempla eorum, qui virtute hæc excelluerunt, *Cimonis* & *Titi*.
2. Eminentior dicitur fuisse liberalitas *Alexandri*. Causa ad-

ditur. Examinantur facta ad regulam moralitatis. Laudabile *Alexandri* dictum. Magnificentie certamen *Alexandrum* inter atq; *Omphin*. Illius monumenta magnifica.

§. I.

Sunt Principes cum imperio & inter mortales eminent, ut multis benefaciant. Nullâ re propius ad DEUM accedunt, quàm dando. Habet fortuna nihil melius, quàm ut possis; Natura nil præstantius, quàm ut velis servare plures. Innotuit id jam seculis antiquis: Hinc tam incubitum in studia benignitatis est. Exempla sine numero occurrunt apud Scriptores. Maximè illustris est liberalitas *Cimonis*. Hic cum compluribus

B 2

locis

\* In Cimone  
c. IV. V. 1. 2. 3.

\* In vita Titii,  
§. 8.

Curt. Suppl. in  
lib. 2. p. 18. lib.  
5. n. 5. lib. 8.  
n. 12. § 14.  
Plutarch. l. c.  
p. 599. § 601.  
602. 613.

Vide Plut. d. l.

locis prædia hortosq; haberet, (verba sunt Nepotis\*) nunquam eis custodem imposuit fructus servandi gratiâ, ne quis impeditur, quò minus ejus rebus, quibus vellet, frueretur. Semper cum pedisequi cum nummis sunt secuti, ut, si quis opis ejus indigeret, haberet, quod statim daret, ne differendo videretur negare. Sæpè cum aliquem offensum fortunâ videret minus benè vestitum, suum amiculum dedit. Quotidiè sic cœna ei coquebatur, ut, quos invocatos vidisset in foro, omnes devocaret: Quod facere nullum diem prætermittebat. Nulli fides ejus, nulli opera, nulli res familiaris defuit. Multos locupletavit: Complures pauperes mortuos, qui, unde efferrentur, non reliquissent, suo sumtu extulit. Paria de Tito annotavit \* Suetonius. Ait: Titus natura benevolentissimus nil negavit quicquam petentibus: Et ut, quæ vellent, peterent, ultrò est adhortatus. In desideriis animum hominis obstinatissimè tenuit, ne quem sine spe dimitteret. Quin & admonentibus domesticis, quasi plura polliceretur, quàm præstare posset: Non oportere, inquit, quem à sermone Principis tristem discedere. Atq; etiam recordatus quondam super cœnam, quod nihil cuiquam totò die præstitisset, memorabilem illam meritoq; laudatam vocem edidit: AMICI DIEM PERDIDI.

§. 2. Ast transeant hæc & alia. Fuerit uterq; maximus suis suo ævo. Nescio tamen, an majorem, an liberaliorem Alexandro viderit orbis. Dedit non poma, non fercula, non amiculum aut stipem; sed aliquot millia denariùm, sed talenta, sed armenta, urbes, satrapias, regiones, principatûs, regna. Nec dedit impertinenter ac sine consilio, sed secundum normam, ἀλύπως καὶ ἠδέως, absq; dolore, cum voluptate, cum alacritate, quæ vel sola grata efficit munera. Dedit ἐκ σίως, spontè, liberè. Quis enim tantum coegisset Regem? Dedit ταχέως citò; optimè gnarus, bis dare, citò qui det; & ingratum esse beneficium, quod inter manus dantis diu hæserit. Insuper nec Personarum in dando neglexit rationem. Dedit virtuosis, consiliariis, ducibus, militibus, subditis, victis. Aristoteli quoq; præmia doctrinæ scriptorumq; præclara & digna persolvit. Stagiram etiam patriam ejus ante dirutam restauravit, & cives, qui vel diffugissent vel servirent, restituit. Quantas verò amicis elargitus

115.

gitus sit divitias, Olympiadis matris epistola ad eum perscripta indicat. *Aliâ (inquit) ratione amicis tuis benefac, eosq; in honore habe. Nunc quidem omnes Regis aequales facis, multosq; illis amicos, tibi solitudinem paras.* Interdum dedit non rogatus. Quemadmodum enim sol ante hominum desideria sæpè oritur; Sic nec præstolatus is est semper preces, ut benefaceret, sed haud rarò ultrò benè meruit, ut æqvè ac sol amaretur. Quidam de vulgò Macedonum mulum Regiâ onustum pecuniâ agebat, eamque in se, jumentò fessò, recipiebat. Hâc cum admodum urge- retur, & quid esset rei Rex cognovisset, ad nullius petitum con- cesit ipsi onus & ad proprium tabernaculum portare jusfit. Si fides est habenda illi, qui scripsit vetera scholia in *Dionem*, eò heros fuit animò, ut si quò die non benefecisset, seipsum reprehen- dens exclamaret; ΣΗΜΕΡΟΝ ΟΥΚ ΕΒΑΣΙΛΕΥΣΑΜΕΝ: ΗΟ- DIE NON REGNAVIMUS. Certare *Omphis* Rex Indorum li- beralitate voluit cum *Alexandro*. Dedit dono præter magnam vim frumenti aureas coronas plures & signati argenti octoginta talenta. Sed succubuit, sed victus est. Iis quippe omnibus re- missis, addidit talenta mille, multa convivalia ex auro argento- que vasa, plurimum Persicæ vestis, triginta eqvos ex suis cum iis- dem insignibus, quæ is asseverant, cum ipsum veherent. Nempe unum id contingere sibi felicissimum arbitratus, quod à nemine posset magnificentiâ superari. Et adhuc extant virtutis hujus monumenta, amplissimæ urbes, quas maximis ipse sumtibus ædi- ficavit olim. Quæ verò interim sunt everse, magnificentiam po- steris & in ruderibus loqvuntur.

*Morell. in Schol. ad Dionem p. 13. Curt. libr. 8. p. 262. Plut. l. c. p. 611.*

## CAPUT IV.

# De CLEMENTIA.

### SUMMA.

1. *Clementia decet Principes. Dicuntur enim Dii; ergò parcendum. Dicuntur Patres; ergò connivendum. Severitati*

rati præstat *Clementia*. *Exemplo Augusti lectu digno ostenditur ex Seneca. Extollitur factum.*  
 2. *Confertur Alexander M. cum Augusto. Documenta clemen-*

*tia recensentur, quæ dedit in victos, deditos, obrectatores, fœminas imbelles & Reginas captivas. Darius ipse Rex & hostis deprædicat clementiam Alexandri.*

## §. I.

**N**ondum est virtutum finis. *CLEMENTIA* addenda. Hæc ex omnibus nullum magis quàm Regem decet, quàm Principem. Ita enim *Majestas* decori gloriaque est, salutaris si potentia est. Est *Princeps in terris DEUS*. *DEI* proprium parcere, indulgere. Mortales dum sumus, delinquimus semper: Alii gravius, alii levius; alii ex destinato; alii fortè impulsivi aut abrepti nequitia aliena. Est placabile tamen Numen, nec statim fulminibus persequitur delicta. Quantò igitur æquius, vicarium Numinis miti animò exercere Imperium, & cogitare, utrum mundi status gratior sit serenò die, an cum impetu ventorum tonitruumque omnia quatiantur. Non ubique verò ac semper convenit ignoscere. Nam ita velle ignoscere, tam crudelitas est, quàm nunquam ignoscere. Moderatio adhibenda, quæ sanabilia ingenia à deploratis sciat distingvere. Officium Principis est, quod bonorum Parentum. Hi objurgare liberos interdum blandè, interdum minaciter solent; aliquando etiam verberibus. Non ad primam offensam filium exhereditat sanus Pater. Non indulget iræ, nisi magnæ injuriæ patientiam evicerint. Non accedit ad decretorium stylum, nisi plus est, quod metuit, quàm quod damnat. Multa tentat antè, quibus dubiam indolem ad bonam frugem revocet. Nemo ad exigenda supplicia pervenit, nisi qui remedia consumsit. *Patrem patriæ* Principem appellamus, ut sciat, patriam potestatem sibi datam, quæ moderatior; quæque consulit liberis ac sua post illos ponit. Tardè sibi membra abscindat; vel si abscindit; inter abscindendum gemat: Imò cum absciderit, reponere cupiat. Propè enim est, ut damnet libenter, qui citò. Propè, ut iniquè puniat, qui nimis. *Freqvens vindicta odium irritat*  
 ple

plerorumque, paucorum reprimat. Certior ex mansuetudine securitas. Hoc quam verum sit, exemplo *Augusti à Seneca* \* edocemur. Divus Augustus, *inquit*, fuit mitis Princeps, si quis illum à principatu suo aestimare incipiat: In communi quidem Republ. gladium movit. Cum annum duodevicesimum esset egressus, jam pugiones in sinu amicorum absconderat, jam insidiis *M. Antonii* Consulis latus petierat, jam fuerat collega proscriptionis. Sed cum annum quadragesimum transisset, & in Gallia moraretur, delatum est ad eum indicium, *L. Cinna* insidias ei struere. Dictum est, & ubi, & quando, & quemadmodum aggredi vellet. Unus ex consciis deferebat. Constituit se ab eo vindicare: Consilium amicorum advocari iussit. Nox illi inquieta erat, cum cogitaret adolescentem nobilem, integrum, *Cn. Pompeji* nepotem damnandum. Jam unum hominem occidere non poterat, qui *M. Antonio* proscriptionis edictum inter cenam dictarat. Gemenens subinde voces emittebat varias & inter se contrarias: *Quid ergo? Ego percussorem meum securum ambulare patiar, me sollicito? Ergò non dabit pœnas, qui tot civilibus bellis frustra petiturum caput, tot navalibus, tot pedestribus praeliis incolume, postquam terra marique pax parta est, non occidere constituit, sed immolare?* (Nam sacrificantem placuerat adoriri.) Rursus silentio interposito, majore multo voce sibi, quam *Cinna* irascebatur: *Quid vis, si perire te tam multorum interest? Quis finis erit suppliciorum? Quis sanguinis? Ego sum nobilibus adolescentulis expositum caput, in quod mucrones acuunt. Non est tanti vita, si, ut ego non peream, tam multa perdenda sunt.* Interpellavit tandem illum *Livia* uxor: *Et admittis, inquit, muliebri consilium? Fac, quod medici solent, qui ubi usitata remedia non procedunt, tentant contraria: Severitate nihil adhuc profecisti. Salsidienum Lepidus secutus est, Lepidum Muræna, Murænam Capio, Capionem Egnatius, ut alios taceam, quos tantum ausos pudet? Nunc tenta, quomodo tibi cedat clementia. Ignosce *L. Cinna*. Deprebensus est: Jam nocere tibi non potest, prodesse fama tua potest.* Gavissus sibi, quod advocatum invenerat, uxori quidem gratias egit; renuntiari autem extemplo amicis, quos in consilium rogaverat, imperavit, &

\* lib. I. de Clementiâ c. IX.

Cin-

*Cinnam* unum ad se accersit; dimissisqve omnibus è cubiculo, cum alteram *Cinne* poni cathedram jusisset: *Hoc*, inquit, *primum à te peto, ne me loquentem interpelles, ne meo sermone medio proclames. Dabitur tibi loquendi liberum tempus. Ego te, Cinna, cum in hostium castris invenissem, non factum tantum mihi inimicum, sed natum servavi: Patrimonium tibi omne concessi. Hodie tam felix es & tam dives, ut victo victores invideant. Sacerdotium tibi petenti, præteritis compluribus, quorum parentes mecum militaverant, dedi. Cum sic de te meruerim, occidere me constituisti. Cùm ad hanc vocem exclamasset, procul hanc à se abesse dementiam: Non prestas, inquit, fidem, Cinna: Convenerat, ne interloquereris. Occidere, inquam, me paras. Adjecit locum, socios, diem, ordinem insidiarum, cui commissum esset ferrum. Et cum defixum videret, nec ex conventionem jam, sed ex conscientia tacentem: *Quo*, inquit, *hoc animo facis? ut ipse sis Princeps? Malè me hercule cum Republica agitur, si tibi ad imperandum nihil præter me obstat. Domum tuam non potes. Nuper libertini hominis gratia in privato judicio superatus es. Adeò nihil facilius potes, quam contra Cæsarem advocare? Cedò, si spes tuas solum impedio. Paullusnè & Fabius Max. & Cossus & Servitius te ferent, tantumq; agmen nobilium, non inania nomina præferentium, sed eorum, qui imaginibus suis decori sunt? Ne totam ejus orationem repetendo magnam partem voluminis occupem: Diutius enim, quam duabus horis locutum esse constat, cum hanc poenam, quâ solâ erat contentus futurus, extenderet; *Vitam tibi*, inquit, *Cinna, iterum do, prius hosti, nunc insidiatori ac parricide. Ex hodierno die inter nos amicitia incipiat. Contendamus, utrum ego meliore fide vitam tibi dederim, an tu debeas.* Posthæc detulit ultrò consulatum ac quæstus, quod non auderet petere, amicissimumqve ac fidelissimum habuit. *Miranda est clementia hæc adulta in adultis: In adolescente vix speranda,***



119.  
randa, qui irā potius æstuans multa patrat, ad quæ invitus ocu-  
los post retorquet, quemadmodum etiam *Augustus*.

§. 2. Interea, qui didicit à puero affectibus dominari  
*M. Alexander*, dominari didicit & iræ, ut ut junior. Posses-  
illius ætatem plus quàm maturam deducere in certamen juve-  
nilium annorum *hujus*. Fuerit ille moderatus in *Cinnam*, in *Vid. Sveton. in*  
maledicos, nobiles, libertos, servos. Fuit *hic* clementissimus *vitâ Augusti*  
præter alios devictos erga gentem Uxiorum. Cum enim *Systi-* 6.51.54.55.67.  
*gambis*, genitrix *Darii*, pro suo necessariô *Madatbe* vitam pre- *Curt. l.V. n.3.*  
cicaretur, non ipsi modò ignovit, sed omnes & deditos & capti-  
vos libertate atque immunitate donavit: Urbem reliquit in-  
tactam: agros sine tributo colere permisit, ut à victore filio  
non plura impetrare potuisset mater. Fuit propitius more *Idem libr. VI.*  
*Scipionis* in eos, qui fidei suæ sese commiserunt, & fama isthac *n.4. & 5. Add.*  
multos sibi populos adjunxit. Fuit patiens in homines præter *Loccen. in not.*  
rem calumniantes, placidequæ dixit: *Regium est, malè audi-* p.102.  
*re, cum benè feceris.* Quantâ verò sit clementia erga *Darii* *Plutarch. l. c.*  
matrem, conjugem, filias, reliquasquæ foeminas captivas usus, *p.602.*  
credi vix potest. Cum enim in castris *Darium* suum, quem in- *Id. p. 592.*  
terfectum putabant, ingenti gemitu ejulatuquæ deflerent, sibiq;  
ac vitæ suæ maximè metuerent; ipse magis earum, quàm sua  
commotus fortunâ, ex purpuratis misit *Leonatum*, indicare  
jussum, nequæ *Darium* periisse, nequæ ipsis ab *Alexandro* esse  
metuendum: Se enim cum *Dario* de principatu belligerari;  
ipsis omnia, quæ regnante *Dario* habuissent, præstiturum.  
Deinde & sepelire, quos vellent Persarum, permisit eis, vesti-  
bus ad hoc & ornatu de prædâ concessis, nequæ quicquam eis  
honorum aut familiæ ademit: Reditus etiam prioribus am-  
pliores destinavit. Maximum autem & verè regium beni-  
gnitatis specimen hoc dedit, quod generosæ pudicæquæ mu-  
lieres nihil nequæ audiverint, nequæ senserint, nequæ expecta-  
verint turpe; sed tanquam non in castris hostium, sed ca-  
stis & sanctis virginum domiciliis occultam, & ab omnium  
oculis remotam vitam egerint. Aded tùm se gessit *Alexander*,  
C ut,

Id. lib.V. n. 13.

Confer. lib.IV.

n. 10.

Plut. p. 597.

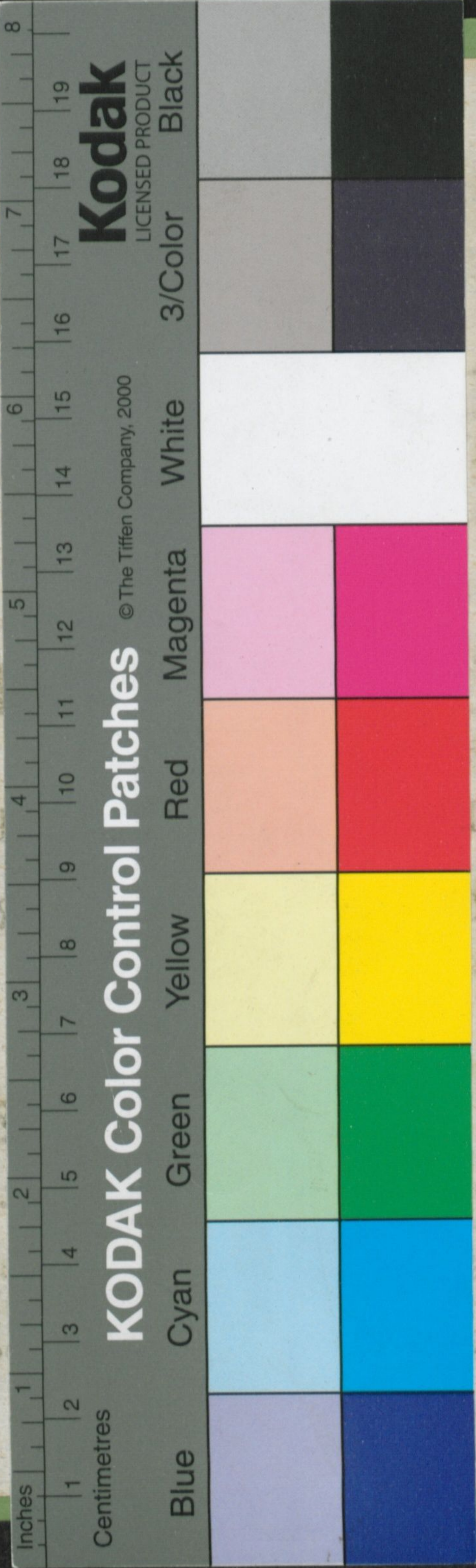
98  
117  
314

ut, teste *Curtio*, omnes ante eum Reges & clementiâ & clementiâ vincerentur. Ipse *Darius* Rex & hostis, cum jam esset animam efflaturus, hæc perferri *Alexandro* iussit: Si nullis in eum meritorum officiis, maximorum autem illi debitorem mori. Agere se ei maximas gratias pro beneficiis in matrem, conjugem, liberosq; suos impensis: Iis enim vitam & pristini statûs reverentiam, dignitatemq; concessam: Sibi autem à cognatis atque amicis, quibus & regna & vitam dederit, illa omnia erepta esse: Precari se, ut illi victori terrarum omnium Imperium contingat. Ultionem sceleris erga se perpetrati, non solum suâ, sed exempli omniumq; Regum causâ non negligere, illi cum decorum, tum utile futurum. Jamq; deficiens aquam poposcit: Quam allatam postquam bibit, *Polystrato*, qui eam tulerat; quisquis es mortalium, inquit, hoc mihi extremum universe calamitatis genus accidit, ut pro tanto in me beneficio dignas tibi grates referre nequeam: at referat *Alexander*: *Alexandro* Dii pro ejus summâ in meos humanitate ac clementiâ. Cui hoc fidei Regie unicum dextra pignus pro me dabis.

# TANTUM!



104.



**Kodak**  
LICENSED PRODUCT

© The Tiffen Company, 2000

# KODAK Color Control Patches

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

V  
A.M.

Dr. M. J.

AMPLISS.

FRONT

JOHANN

1780

1780

